

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.09.1974, sp. zn. Cpjf 62/73, ECLI:CZ:NS:1974:CPJF.62.1973.1

Číslo: 2/1975

Právní věta: K otázce výroku rozsudku o splnění povinnosti dlužníka a ručitele vůči veriteli

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.09.1974

Spisová značka: Cpjf 62/73

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Rozhodnutí soudu

Předpisy: 99/1963 Sb. § 155

§ 157 40/1964 Sb. § 52

§ 54

§ 56

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Prax soudů nerieši pri vydávaní rozsudkov o splnenie povinnosti dlžníka a ručitele vůči veriteli jednotne a správne dôsledky vyplývajúce zo záverov k výkladu ustanovení § 52 a nasl. O. z. uvedených v rozhodnutí uverejnenom pod č. 2/1968 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR.

Pre jednotné riešenie tejto problematiky vyjadrenia vzťahu medzi dlžníkom, ručiteľom a veriteľom v súdnom rozhodnutí o splnení povinnosti dlžníka a ručitele vůči veriteli treba predovšetkým vychádzať z ustanovenia § 255 O. s. p., lebo výrok rozsudku má vyjadriť obsah rozhodnutia vo veci samej. Tejto povahe výroku musí zodpovedať jeho obsah, úprava i formulácia, aby totiž nemohli vzniknúť o význame možného súdneho výkonu rozhodnutia.

Preto vo výroku rozsudku, ktorý ukladá povinnosť dlžníkovi i ručiteľovi zaplatiť žalovanú pohľadávku tomu istému veriteli, u každého z nich však zo samostatného právneho dôvodu, treba jasne vyjadriť okrem iného aj povahu záväzku, najmä z toho hľadiska, či sú dlžník a ručiteľ povinní plniť každý celú pohľadávku a či splnením pohľadávky jedným z nich zanikne povinnosť druhého.

Právna úprava Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb.) výslovne nestanoví, či je záväzok ručiteľa a dlžníka vo vzťahu k veriteli solidárny. V § 54 O. z. sa však ustanovuje, že ručiteľ je povinný dlh splniť, ak ho nesplnil dlžník, hoci ho na to veriteľ písomne vyzval. Je teda ručiteľ zaviazaný v rozsahu, v ktorom dlžník nesplnil svoj záväzok, pričom nie sú možné úvahy o stanovení

podielov na dlhu týchto zviazaných z hľadiska ustanovenia § 74 O. z.

Občiansky zákonník obsahuje teda pri ručiteľskom záväzku osobitnú úpravu (§ 54 ods. 1 O. z.), ktorá určuje vzájomné vzťahy dlžníka a ručiteľa voči veriteľovi odchyľne od zásady oddeliteľnosti záväzkov. Z hľadiska plnenia záväzkov dlžníka alebo ručiteľa voči veriteľovi dochádza však k rovnakej situácii, aká vzniká pri plnení záväzku niektorého zo solidárnych dlžníkov voči veriteľovi. Veriteľ nemôže dostať to isté plnenie dvakrát, aj od dlžníka ako aj od ručiteľa.

Vo výroku rozsudku musí byť preto povinnosť splniť dlh vyjadrená takým spôsobom, aby to plne zodpovedalo vzťahu dlžníka a ručiteľa, ako aj vzťahu týchto dvoch zviazaných voči veriteľovi.

Nemôže byť napr. stanovená povinnosť ručiteľa podmienená tým, že dlžník v súdom určenej lehote nesplnil svoju povinnosť. Rozhodnutie súdu nemožno totiž viazať na podmienku, okrem prípadov, že to zákon výslovne dovoľuje.

S povahou ručenia sa ďalej nezrovnáva, aby povinnosť dlžníka a povinnosť ručiteľa bola vo výroku rozsudku vyslovená bez určenia vzájomného vzťahu, tak ako keby išlo o oddelené záväzky. Takýto výrok by viedol k záveru, že ručiteľ aj dlžník zodpovedajú veriteľovi taktiež v delených sumách, ako je to vo vzťahu medzi viacerými dlžníkmi (pozri aj rozhodnutie uverejnené pod č. 20/1970 Zbierky súdnych rozhodnutí).

Úprave ručenia v Občianskom zákonníku nezodpoveda ani taký výrok rozsudku, ktorý vyslovuje záväzok dlžníka a ručiteľa ako spoločný a nerozdielny.

So zreteľom na uvedené dôvody a najmä so zreteľom na to, aby veriteľ nemohol byť uspokojený dvakrát tým istým plnením, hoci jedného na základe plnenia z dlžby a druhého na základe plnenia z ručiteľského vzťahu, musí súd v záujme určitosti rozsudného výroku vyjadriť povinnosť obidvoch žalovaných (dlžníka aj ručiteľa) zaplatiť veriteľovi tu istú sumu s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká do výšky plnenia povinnosť druhého žalovaného.

Vzhľadom na osobitnú úpravu ručenia a na povahu právneho vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom a veriteľom a ručiteľom treba pokladať za vecne správny výrok rozsudku o žalobe veriteľa proti dlžníkovi a ručiteľovi v tom znení, že „žalovaní sú povinní zaplatiť žalobcovi“ istinu s príslušenstvom v stanovenej lehote, s tým, že „plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného“.

Takýto výrok v rozsudku bráni tomu, aby veriteľ mohol dosiahnuť to isté plnenie dvakrát. Zároveň odstraňuje pochybnosti, ktoré by inak mohli nastať pri výkone rozhodnutia, lebo takto už v základnom konaní o veci samej sa riešia hmotnoprávne otázky základu nároku.

Pri uvedenej formulácii nezakladá súdne rozhodnutie v rozpore s hmotnoprávnym základom veci dva samostatné výroky o povinnosti dlžníka a ručiteľa zaplatiť veriteľovi rovnakú sumu s príslušenstvom.

Súčasne je pre úplnosť vyjadrenia hmotnoprávných vzťahov medzi účastníkmi konania potrebné, aby súd v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že určitú sumu, ktorú vo výroku prisúdil spolu s príslušenstvom, je jeden zo žalovaných povinný zaplatiť ako dlžník veriteľa a druhý ako ručiteľ dlžníka. Nie je totiž vhodné, aby výrok rozsudku obsahoval také skutočnosti, ktoré svojou povahou patria do odôvodnenia rozhodnutia. Je pritom samozrejmé, že z odôvodnenia rozsudku musí byť zjavné, že všetky hmotnoprávne podmienky na uplatnenie nároku tak voči dlžníkovi, ako aj voči ručiteľovi boli splnené.